

MINISTERUL EDUCAȚIEI NAȚIONALE ȘI CERCETĂRII ȘTIINȚIFICE

Dumitra Radu • Gherghina Andrei

EDUCAȚIE CIVICĂ

CLASA a III-a
SEMESTRUL al II-lea

Manualul (48 de pagini) a fost elaborat în conformitate cu programa școlară pentru disciplina **Educație civică – Clasa a III-a**, aprobată prin Ordin al ministrului nr. 5003/02.12.2014

Numărul de telefon european de asistență pentru copii:

116.111

Siguranța copiilor pe Internet

031.80.80.000
www.helpline.sigur.info

Acest manual este proprietatea Ministerului Educației Naționale și Cercetării Științifice.

Manualul a fost aprobat prin Ordinul ministrului educației naționale și cercetării științifice, nr. 3325 / 03.03.2016 în urma evaluării și este realizat în conformitate cu programa școlară aprobată prin Ordinul ministrului educației naționale nr. 3418 / 19.03.2013.

Manualul este distribuit elevilor în mod gratuit, atât în format tipărit, cât și în format digital.

Inspectoratul școlar

Școala / Colegiul / Liceul

ACEST MANUAL A FOST FOLOSIT:

Anul	Numele elevului	Clasa	Anul școlar	Aspectul manualului*			
				format tipărit		format digital	
				la primire	la predare	la primire	la predare
1							
2							
3							
4							

*Pentru precizarea aspectului manualului se va folosi unul dintre următorii termeni: **nou, bun, îngrijit, neîngrijit, deteriorat.**

- Cadrele didactice vor verifica dacă informațiile înscrise în tabelul de mai sus sunt corecte.
- Elevii nu vor face niciun fel de însemnări pe manual.

Referenți: Prof. dr. grad I Daniela Radu

Prof. grad I Georgescu Adriana Cornelia

Redactare: Celina Iordache

Ilustrare: Șerban Andreescu, Victoria Argint, Shutterstock.com

Coperta și design: Cristina Dumitrescu

DTP: Liuba Grecea, Claudiu Isopescul

Corectură: Gabriela Ilincioiu

Culegere: Georgeta Haralambie

**Descrierea CIP A Bibliotecii Naționale a României
RADU, DUMITRA**

Educație civică : manual pentru clasa a III-a / Dumitra Radu,

Gherghina Andrei. - București : Aramis Print, 2016

2 vol.

ISBN 978-606-706-225-0

Semestrul 2. - ISBN 978-606-706-227-4

I. Andrei, Gherghina

371.671:372.832:373.3

ISBN General: 978-606-706-225-0

Vol 2: 978-606-706-227-4

Copyright © 2016 Aramis Print s.r.l. toate drepturile rezervate

Aramis Print s.r.l. • Redacția și sediul social:

B-dul Metalurgiei nr. 46-56, cod 041833, sector 4, București, O.P. 82 – C.P. 38,

tel.: (021) 461.08.10/14/15; fax: (021) 461.08.09/19.

e-mail: office@edituraaramis.ro; office@megapress.ro.

Departamentul desfacere: tel.: (021) 461.08.08/12/13/16; fax: (021) 461.08.09/19; e-mail: desfacere@edituraaramis.ro

Tipărit la MEGApress

UNITATEA DE ÎNVĂȚARE 1 – TRĂSĂTURI MORALE ALE PERSOANEI

Competențe generale și competențe specifice	Tema	Pagina
1. Aplicarea unor norme de conduită în viața cotidiană 1.1. Explorarea calității de persoană pe care o are orice om 2. Manifestarea unor deprinderi de comportament social civic în contexte de viață din mediul cunoscut 2.3. Explorarea unor relații existente între oameni în cadrul grupului 3. Cooperarea cu ceilalți pentru rezolvarea unor sarcini simple de lucru, manifestând disponibilitate 3.1. Relaționarea pozitivă, în grupuri mici, pentru rezolvarea unor sarcini simple de lucru 3.2. Participarea la acțiuni în grupuri mici, prin asumarea de drepturi și îndatoriri	Unitatea de învățare 1. Trăsături morale ale persoanei	5
	Bunătatea și răutatea	6
	Respectul și lipsa de respect	9
	Sinceritatea și minciuna	12
	Curajul, frica și lașitatea	15
	Modestia și lipsa de modestie	18
	Încrederea și lipsa de încredere	21
	Recapitulare	24
	Evaluare	26

UNITATEA DE ÎNVĂȚARE 2 – RAPORTURILE NOASTRE CU CEIALȚI OAMENI

Competențe generale și competențe specifice	Tema	Pagina
1. Aplicarea unor norme de conduită în viața cotidiană 1.1. Explorarea calității de persoană pe care o are orice om 2. Manifestarea unor deprinderi de comportament social civic în contexte de viață din mediul cunoscut 2.3. Explorarea unor relații existente între oameni în cadrul grupului 3. Cooperarea cu ceilalți pentru rezolvarea unor sarcini simple de lucru, manifestând disponibilitate 3.1. Relaționarea pozitivă, în grupuri mici, pentru rezolvarea unor sarcini simple de lucru 3.2. Participarea la acțiuni în grupuri mici, prin asumarea de drepturi și îndatoriri	Unitatea de învățare 2. Raporturile noastre cu ceilalți oameni	27
	Ce sunt grupurile?	28
	Familia	31
	Grupul de prieteni	34
	Grupul de învățare	37
	Grupul școlar	40
	Reguli ale grupului	43
	Recapitulare	45
	Evaluare	46
Proiect (orientativ)		47
Vocabular		48

Respect!

Vom câștiga!

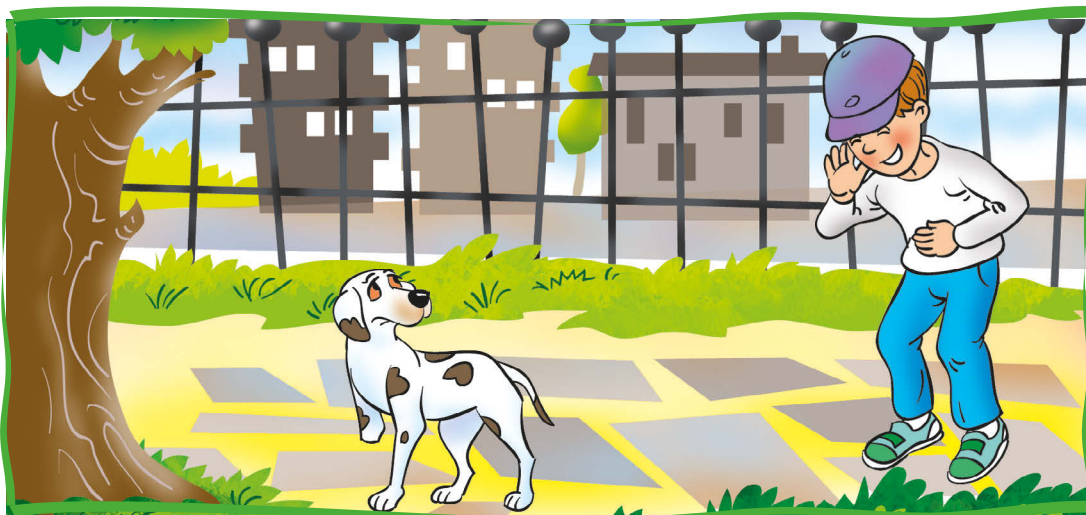
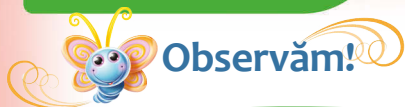
Unitatea 1

TRĂSĂTURI MORALE ALE PERSOANEI

1. Bunătatea și răutatea
2. Respectul și lipsa de respect
3. Sinceritatea și minciuna
4. Curajul, frica, lașitatea
5. Modestia și lipsa de modestie
6. Încrederea și lipsa de încredere

- Bunătatea, respectul, sinceritatea, curajul, modestia, încrederea de sine sunt trăsături morale pozitive ale unei persoane.
- Răutatea, minciuna, lașitatea, lipsa de modestie și lipsa de încredere în forțele proprii sunt trăsături morale negative.

- Ce părere ai despre copiii care se poartă urât cu animalele?
- Cum trebuie să ne comportăm cu animalele?

1. „Eu am numai trei picioare
Și de-abia mă mișc: țop, țop.
Râd când mă-ntâlnesc copiii,
Și mă cheamă, „cuciu șchiop“.

(...) Dar copiii răi la suflet
Sunt urâți, precum e-acei
Care m-a șchiopat pe mine,
Și nu-i pot iubi de fel...”

(Elena Farago – *Cățelușul șchiop*)

- De ce are cățelușul numai trei picioare?
- Ce părere aveți despre copiii care rănesc animalele?

2. „Într-o zi Paul se privi în oglindă și – minune! În fața lui apăru un copil asemănător, cu aceeași față posomorâtă. Dar lui Paul i se păru figura celui alt băiat prea puțin simpatică. De aceea se strâmbă la dânsul, (...) gata-gata să sară și la bătaie.

Bunica văzu totul și spuse zâmbind copilului:

– De ce vrei să-l bați? Băiatul din fața ta n-a făcut altceva decât să te imite. Te-ai strâmbat, te-ai încruntat tu, s-a încruntat și el. Ia zâmbește-i și întinde-i mâna! Ai să vezi că și el are să fie tot așa de prietenos.

Iată ce l-a învățat oglinda!”

(după Victor Sivetidis – *Cei doi Pauli*)

- De ce nu îi plăcea lui Paul copilul văzut în oglindă?
- Când și-a schimbat înfățișarea copilul din oglindă?
- Ce a învățat Paul din această întâmplare?

Reținem!

Bunătatea și răutatea sunt trăsături morale ale persoanei. Bunătatea este o însușire aleasă a omului, care înseamnă blândețe, bunăvoință. Binele trebuie făcut fără să ne gândim la răsplată.

Răutatea este o însușire negativă a persoanei, care dovedește urâtenia sufletescă. Ea distruge tot ceea ce este frumos și curat în om.

Micul cetățean

- Ce crezi că va răspunde băiatul?

Exersăm!

1. Transcrie pe caiet numai cuvintele care definesc bunătatea.

blând

milos

ambitios

drept

prefăcut

darnic

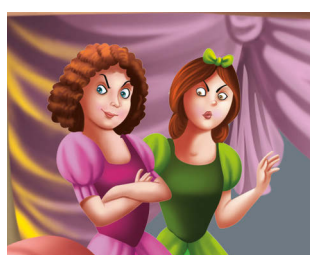
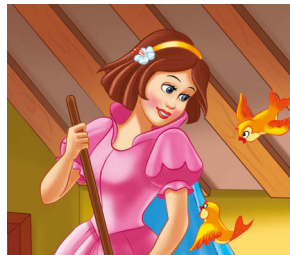
2. Privește ilustrația și apoi răspunde la întrebări.

- Ce face fetița din imagine?
- Ce trăsătură morală o caracterizează?
- Ai putea fi prieten cu ea? Motivează.
- Cunoști copii care procedează precum fetița din imagine? Numește-i.

3. Numește un coleg pe care îl consideri bun și argumentează alegerea făcută.

4. Care din personajele din desenele animate prezentate mai jos sunt bune și care sunt rele?

5. Explică, prin cuvinte proprii, proverbul de mai jos.

- „Ce ție nu-ți place, altuia nu-i face!”

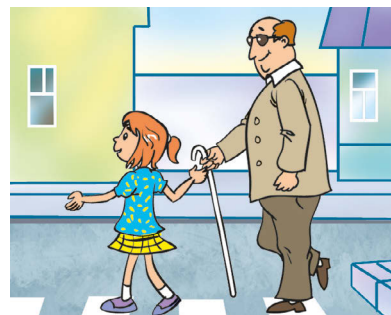
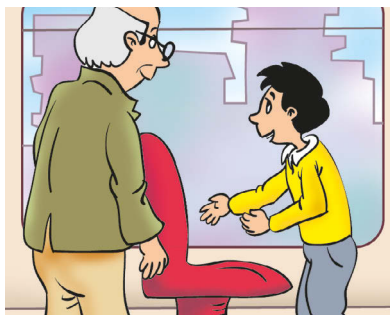
6. Alcătuieste un text în care să povestești cum îți manifesti bunătatea față de colegul tău de bancă.

7. Alege și transcrie acțiunile pe care le faci în familia ta pentru a fi considerată o persoană bună.

- Ai grijă de frații mai mici.
- Îți asculți părinții și bunicii.
- O ajuți pe mama la treburile gospodărești.
- Protejezi curățenia locuinței, lovind câinele atunci când vrea să intre în casă.
- Îngrijești orice membru al familiei care este bolnav.

8. Care dintre faptele fiecărui copil exprimă: GENEROZITATE, RESPECT, BUNĂTATE?

Activitate în echipă

Realizați o fișă în care să notați, pe două coloane, nume de personaje din literatură care au dat dovadă de bunătate, respectiv de răutate.

Tema elevilor isteți

Ordonează cuvintele și vei descoperi un proverb. Scrie-l în caiet și explică înțelesul acestuia.

rănește

mai

O vorbă

mult

rea

ascuțită

sabia.

decât

Joc de rol

Imaginează-ți că un elev din clasă a făcut o faptă rea. Considerând că tu ești un copil bun, ce îl sfătuiești?

Activitate în perechi

Identificați câte o faptă bună realizată de fiecare. Discutați-le între voi, apoi prezentați-le întregii clase.

Activitate practică

Ilustrează printr-un desen, pictură sau modelaj o faptă bună a unui personaj din literatură sau desene animate.

Portofoliu

Găsește proverbe și zicători care să ilustreze bunătatea.

Atenție! Există organizații care ajută persoanele aflate în dificultate. Puteți și voi să faceți donații de bani sau obiecte, cu acordul părinților voștri, la acele fundații pentru a ajuta persoane în dificultate.

- Ce semnifică gestul personajelor din ilustrație?

1. „Îmi aduc aminte cu ce drag ne scoteam căciulile din cap când îl întâlneam pe stradă. Pe când ceilalți dascăli gravi nici nu-și aruncau ochii la niște școlari mărunți, domnul Creangă răspundea voios la salutul nostru, scoțând din cap pălăria lui sură și mare cât roata carului.”
(după Jean Bart – *Învățătorul Ion Creangă*)

- De ce își scoteau copiii căciulile de pe cap atunci când își întâlneau învățătorul?
- Cum răspundea domnul Creangă la gestul lor?
- Ce exprimă salutul?

2. „– Nu mie să-mi ceri iertare, negustorule, ci acestui om pe care l-ai umilit. El este un țăran care muncește cinstit din zori și până-n noapte. Și i se cuvine respect!
– Cum să îngenunchez în fața țăranului? se îngrozi boierul.
– Se cuvine să ne respectăm unii pe alții, pentru cinste și omenie.”
(după Petru Demetru Popescu – *Cinste și omenie*)

- Cui i se cuvine respect? De ce?
- Cum se poate exprima respectul față de semenii?

Reținem!

Respectul înseamnă stimă, prețuire față de o anumită persoană.

Orice persoană trebuie să-i respecte pe cei din jur și să se străduiască să câștige respectul celorlalți.

Respectul față de propria persoană aduce după sine și respectul celor din jur față de noi.

Micul cetățean

Exersăm!

1. Citește și transcrie numai expresiile care sugerează respectul.

- Sărut mâna!
- Vino, Mihai!
- Vă salut!
- Bună ziua!
- Noapte bună!
- Vă rog frumos!

2. Te afli într-un mijloc de transport în comun și stai pe un scaun.

Dacă se aglomerează, spune cum procedezi:

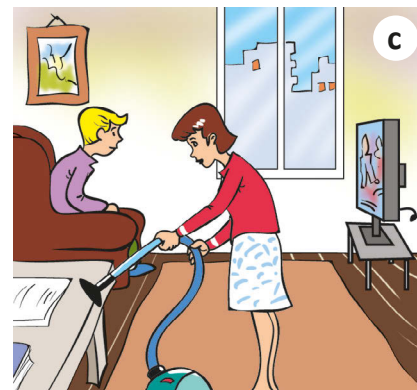
- stai liniștit pe scaun;
- cedezi locul unei persoane în vârstă.

Motivează decizia.

3. Copilul din imagine trece în fața persoanelor care așteaptă civilizată la ghișeu. Spune-ți părerea despre gestul lui.

4. Care dintre copiii dă dovadă de respect?

5. Comentează afirmația de mai jos.

- „Respectând pe alții, te respecti pe tine însuți.“

6. Care dintre cei doi copii se poate numi „respectuos“?

- Nu jignesc niciodată pe cei din jur.
- Ajut întotdeauna pe cei ce au nevoie.
- Nu mint niciodată.
- Salut politicos pe toată lumea.
- Nu arunc gunoaie pe jos.
- Fac întotdeauna ceea ce îmi cer părinții și doamna învățătoare.

- Îmi cer scuze părinților că nu pot să-i ajut la treburile gospodărești, chiar și cele ușoare motivând că sunt prea mic.
- Încerc să explic prietenilor de ce nu m-am ținut de cuvânt.
- Vorbesc politicos numai cu anumite persoane.
- Într-o conversație, îmi place să vorbesc eu cel mai mult și nu mă interesează părerea celorlalți.

7. Redactează o scurtă povestire despre un fapt real din viața ta în care să povestești cum ai dovedit respectul față de o persoană.

Activitate în echipă

Scrieți pe o fișă motive pentru care o persoană poate fi respectată de cei din jur.

Joc de rol

Alegeți trei copii care vor primi rolurile membrilor unei familii (mama, tatăl și copilul). Purtați un dialog din care să reiasă respectul dintre aceștia.

Activitate practică

Ilustrează printr-un desen, pictură sau modelaj comportamentul respectuos al tău față de un membru din familie.

Tema elevilor isteți

Comentează următoarele maxime (cugetări):

- „Când ești mulțumit să fii pur și simplu tu însuși și nu te compari cu ceilalți, toți te vor respecta.“

(Lao Tse, autor chinez)

- „Respectăm fără voia noastră pe cei pe care îi vedem respectați.“

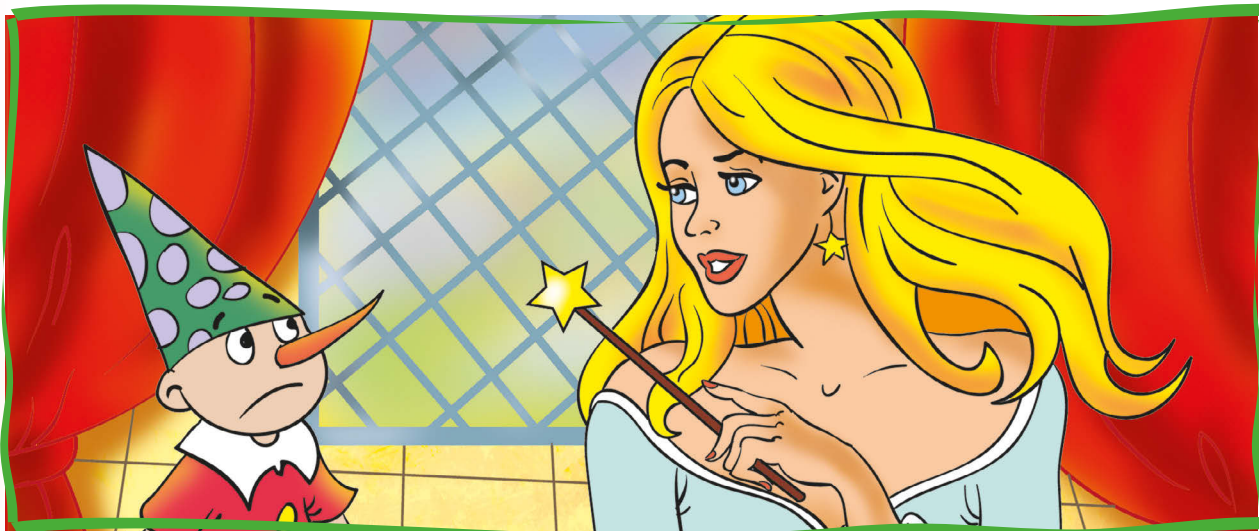
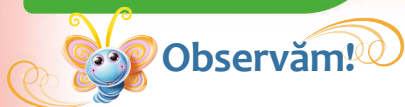
(Joseph Joubert, filozof francez)

Portofoliu

Caută în cărți, ziare și reviste texte, articole sau ilustrate referitoare la tema „Respectul și lipsa de respect“.

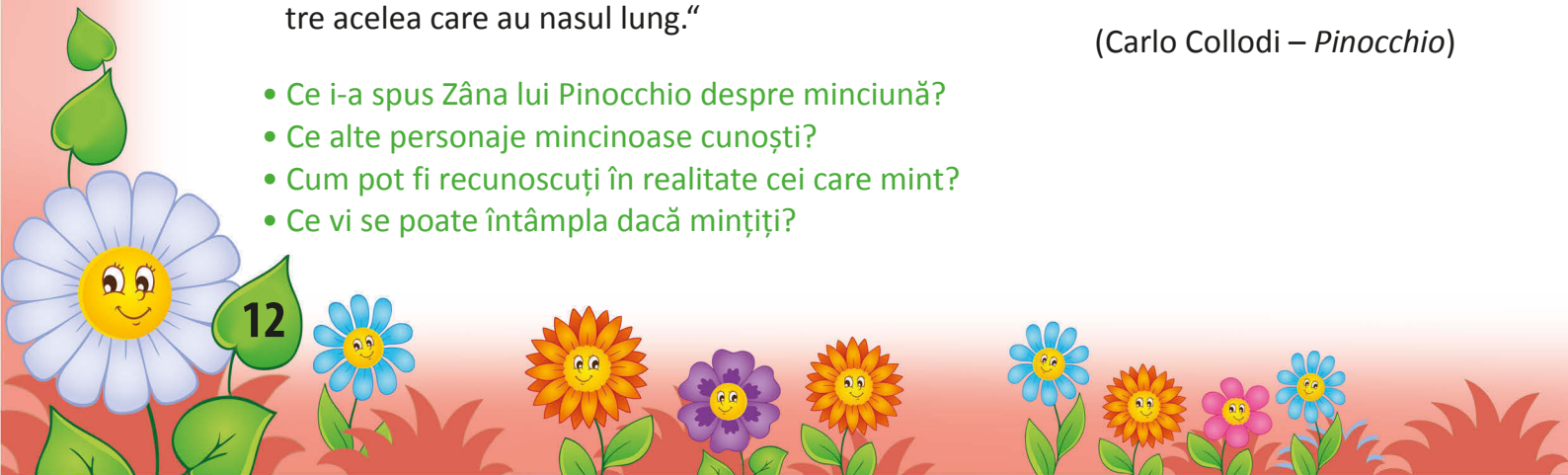
- Pe cine recunoști în această imagine?
- Ce a pățit Pinocchio din cauza minciunii?

1. „– Și acum unde ai pus cei patru galbeni? îl întrebă Zâna.
– I-am pierdut, răspuse Pinocchio.
Dar nu era adevărat, fiindcă îi avea în buzunar.
Dar abia rosti minciuna și nasul său, care și așa era destul de lung, se lungi, pe loc, cu încă două degete.
– Și unde i-ai pierdut?
– În pădurea din apropiere.
La această nouă minciună, nasul continuă să-i crească.
(...) La ultima minciună, nasul i se lungi într-atât, încât Pinocchio nu se mai putea învârti în nicio parte.
(...) – Minciunile, copilul meu, se recunosc imediat, pentru că sunt de două feluri: sunt unele care au picioarele scurte și altele care au nasul lung. Minciuna ta este dintre acelea care au nasul lung.“

(Carlo Collodi – *Pinocchio*)

- Ce i-a spus Zâna lui Pinocchio despre minciună?
- Ce alte personaje mincinoase cunoști?
- Cum pot fi recunoscuți în realitate cei care mint?
- Ce vi se poate întâmpla dacă mințiți?

Reținem!

Sinceritatea și minciuna sunt trăsături morale ale persoanei.

Sinceritatea este calitatea de a spune adevărul și stă la baza încrederii în oameni.

Minciuna este o trăsătură negativă a persoanei, aceea de a ascunde adevărul.

Ea îi poate aduce omului multe dezavantaje.

Micul cetățean

Ce urmări poate avea minciuna?

?

Exersăm!

1. Transcrie pe caiet cuvintele care sugerează minciuna.

înșelăciune

dorință

născocire

prefăcătorie

invenție

vicleșug

2. Un copil a scris câteva versuri despre adevăr și minciună, dar nu a găsit rimă pentru unele cuvinte. Citește și găsește tu acele cuvinte. Comentează cu colegii mesajul versurilor.

Am învățat de la părinți
Că nu-i frumos să spui...
Doar adevărul să-l...
Și-atunci vei crede în minuni.

spune
glume
minciuni
prezinți

3. Descoperă proverbele și explică înțelesul lor.

scurte

are

Minciuna

picioare

pe

iertată.

este

recunoscută

jumătate

Greșeala

4. Citește și apoi răspunde la întrebări.

Ce e mai ușor?

Într-o zi doi prieteni au plecat la pădure. S-au simțit bine, încât nici n-au observat cum a trecut timpul. De teamă să nu-i certe părinții, fiecare se gândea ce o să spună acasă.

Primul băiat a zis:

– Eu am să spun că am fost la pădure și mi-a ieșit un lup în cale.

Al doilea zise:

– Eu am să spun adevărul. E mai ușor, fiindcă în cele din urmă tot se va afla.

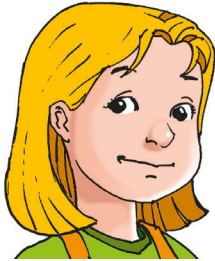
- Care dintre cei doi copii a procedat corect? Comentează răspunsurile.
- Tu cum ai fi procedat? Motivează!

5. Citește și spune ce atitudine adopți în fiecare din situațiile prezentate. Motivează!

La școală

Ai uitat să-ți faci o temă.

- Îi spui doamnei învățătoare adevărul.
- Taci și aștepti să vezi ce se întâmplă.
- Spui că nu-ți găsești caietul în ghiozdan.

Pe stradă

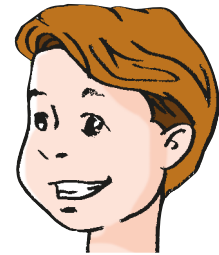
Mergi pe stradă și vezi că unui om îi cad banii din buzunar.

- Îi iei tu considerând că ai avut noroc.
- Treci nepăsător pe lângă bani.
- Îi atragi atenția persoanei care i-a pierdut.

În familie

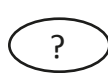
Din joacă spargi un obiect prețios.

- Îl arunci să nu-l vadă părinții.
- Le spui adevărul părinților cu orice risc.
- Încerci să îl lipești.

6. Ți se pare corectă propunerea? Comenteaz-o cu colegii.

Să-ți spun un secret: Am găsit pe jos în clasă două creioane. Îți dau ție unul iar pe celălalt îl păstrez eu. Să nu spui nimănui nimic.

- Dacă ai fi în locul copilului căruia i s-a încredințat secretul cum ai proceda?
- *Atenție!* Minciuna poate fi considerată un mic furt. Persoana care mințe poate pierde încrederea celor din jur.

7. Ascultați cântecul „Mincinosul” – muzica Cl. Augé, versuri: I.U. Soricu.

- Comentează versurile cântecului cu colegii.

Activitate pe echipe

Formați două echipe: una PRO, cealaltă CONTRA.

- Imaginați-vă că un copil își minte mama bolnavă în legătură cu calificativul obținut.
- Dezbateți cazul prezentat cu argumente pro și contra.

Tema elevilor isteți

Scrive proverbe și zicători despre adevăr și minciună.

Joc de rol

Imaginează-ți că ești învățătorul clasei. Cum le-ai explica elevilor că minciuna aduce numai dezavantaje.

Portofoliu

Ilustrează, printr-un desen, scena preferată din povestea *Pinocchio*.

CURAJUL, FRICA ȘI LAȘITATEA

Observăm!

- Ce dovedește persoana care salvează copilul de la înece?
- Ce calități trebuie să aibă pompierii?

Citim!

- „În timpul luptelor cu turcii (...), un soldat român căzu prizonier. Sultanul (...) îl întrebă răstit:
 - Spune, ghiaure, pe unde se ascunde domnul vostru?
 Românul nu vru să trădeze.
 - Ascultă, ghiaure, îți dăruiesc viața, îți dau avere și te fac pașă în țările mele, numai spune-mi ce te-am întrebat!
 - Nici spânzurătoarea, nici comorile și nici însuși tronul tău nu mă vor face să-mi vând țara și pe domnul meu!”

(Un ostaș de-al lui Țepeș – legendă populară)

- De ce a dat dovadă ostașul înfruntându-l pe sultan?
- Tu cum ai fi procedat?

- „– Morcoveață, du-te și închide găinile!
Cu porecla asta îl alinta pe mezinul casei, din pricină că are părul roșu și fața pistruiată. Morcoveață, care-și făcea de lucru pe sub masă, se ridică și îngână sfios:
 - Zău că mie mi-e frică, mămico!
 - Cum! i-o întoarse doamna Lepic. Un voinic ca tine? Mă faci să râd. Hai, mișcă-te!
 - Păi ce, nu-l știm noi? E viclean ca un țap – sare cu gura soră-sa Ernestina.
 - Nu se teme de nimic și de nimeni, adăugă fratele său Felix.
 Morcoveață se umflă în pene la auzul acestor laude și, rușinându-se în sinea lui că nu e vrednic de ele, încercă să-și biruie tema.”

(după Jules Renard – Morcoveață)

- De ce nu se ducea Morcoveață să-nchidă găinile?
- Cine îl încurajează?

Reținem!

Curajul, frica și lașitatea sunt însușiri ale persoanelor.

Curajul exprimă vitejie, biruință, dârzenie, îndrăzneală, înfruntarea primejdiei.

Frica înseamnă spaimă, teamă, groază, neliniște.

Lașitatea este însușirea negativă a persoanei care exprimă lipsa de onoare, de demnitate.

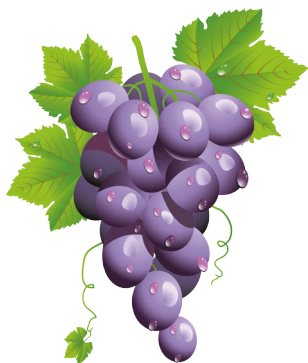

Micul cetățean

Exersăm!

1. Transcrie pe caiet termenii care exprimă curajul.

încumetare; semeție; cutezanță; vitejie; frică; îndrăzneală; eroism; emoție; biruință; sinceritate; dârzenie; fermitate; neînfricare; voinicie.

- Desenează un strugure asemănător, cu atâtea boabe câte cuvinte găsești și scrie câte un cuvânt pe fiecare boabă.

2. Completează enunțurile cu termenii care se potrivesc din coloana alăturată.

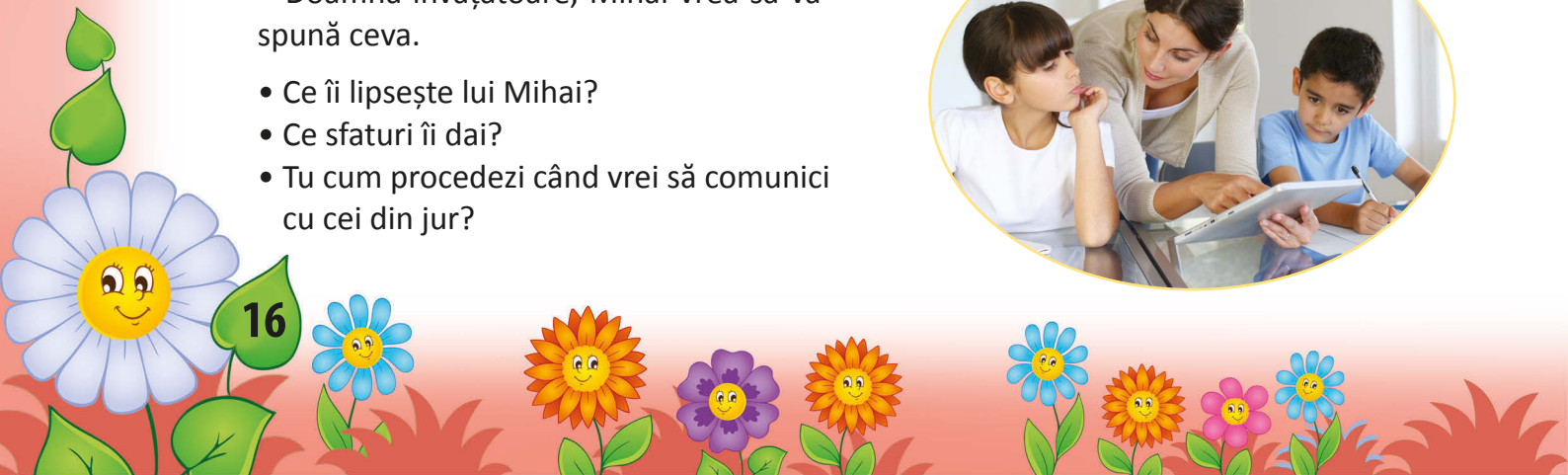
• Curajul în război înseamnă... .• Curajul de a-ți susține ideile înseamnă... .• Curajul de a nu-ți schimba părerea înseamnă... .	• îndrăzneală• vitejie• fermitate• frică

3. Citește textul și apoi răspunde la întrebări.

Un copil spune:

– Doamnă învățătoare, Mihai vrea să vă spună ceva.

- Ce îi lipsește lui Mihai?
- Ce sfaturi îi dai?
- Tu cum procedezi când vrei să comunici cu cei din jur?

4. Enumeră momente din viața ta când ți-a fost frică. Cum le-ai depășit?

5. Alege varianta corectă pentru expresia: „A apuca taurul de coarne“

- A-ți fi frică.
- A înfrunta primejdia.
- A prinde un animal de coarne.

6. Cum comentezi gestul iedului mare din „Capra cu trei iezi“?

A dat dovadă de curaj sau de nesăbuiță? Dar ceilalți iezi au fost lași?

Cum s-ar fi sfârșit povestea dacă iedul ar fi fost mai curajos?

Atenție!

*Nu confundați **curajul** cu **nesăbuița** (luarea anumitor decizii ar putea pune în pericol sănătatea sau viața voastră și a celor din jur).*

7. Explică înțelesul afirmației:

- „Învinge cu mult curaj necazurile, știind că după ploaie vine vreme bună.“

8. Realizează un scurt text în care să relatezi o întâmplare în care ai dat dovadă de curaj.

Tema elevilor isteți

Explică proverbele:

- „Dacă faci pe mielul ești mâncat, dacă faci pe tigrul ești respectat.“
- „Cel ce nu se întoarce din drum ajunge departe.“
- „Cel curajos este apărat de curajul lui.“

Joc de rol

Imaginează-ți că ai obținut un calificativ slab la test și îți este frică să le spui părinților. Cum vei proceda?

Activitate în perechi

Realizează cu colegul de bancă un desen din care să reiasă curajul de care a dat dovadă un personaj din desene animate sau dintr-un film.

Activitate în echipă

Alcătuiește o listă cu personaje din literatură pe care le-ai apreciat pentru curaj.

Portofoliu

Adună, din ziare și reviste, articole despre acțiuni pozitive care redau curajul unor persoane.

- Din ce poveste fac parte personajele?
- De ce fata moșului a ales o ladă mică?
- Ce calitate morală exprimă gestul ei?
- Cum era fata babei în comparație cu fata moșului?

1. „Marele pictor Ștefan Luchian s-a născut în anul 1868, în comuna Ștefănești din județul Botoșani. Copilăria și-a petrecut-o în București. (...) A studiat cu pasiune în țară, apoi în Germania și Franța. Cei care l-au cunoscut l-au îndrăgit repede pentru bunătatea și sinceritatea sa. Era un exemplu de modestie, vorbea puțin despre opera sa.”

(după Nicolae Iorga – *Lumină și culoare*)

2. „Iată vine-un sol de pace c-o năframă-n vârf de băț.
Baiazid privind la dânsul îl întreabă cu dispreț
– Ce vrei tu?
– Noi bună pace și de n-o fi cu bănat
Domnul nostru ar vrea să vază pe măritul împărat.
La un semn deschisă-i calea și s-apropie de cort
Un bătrân atât de simplu după vorbă, după port.
– Tu ești Mircea?
– Da-mpărate
– Am venit să mi te-nchini,
De nu, schimb a ta coroană într-o ramură de spini (...)
– Și de crunta-mi vijelie tu te aperi c-un toiag/
Și purtat de biruință, să mă-mpiedic de-un moșneag?
– De-un moșneag, da împărate, căci moșneagul ce privești
Nu e om de rând, el este domnul Țării Românești.”

(Mihai Eminescu – *Scrisoarea III*)

- Ce calități morale avea Ștefan Luchian?
- Din ce motive era considerat un exemplu de modestie?
- Ce se înțelege prin modestie?
- Care sunt personajele din acest fragment?
- Cum era Baiazid? Dar Mircea?

Reținem!

Modestia este o trăsătură morală aleasă a persoanei care presupune simplitate, cumpătate. Îngâmfarea, lauda de sine sunt însușiri morale negative.

Este bine să nu vorbim despre noi și realizările noastre, ci să-i lăsăm pe ceilalți să le observe. Oamenii modești sunt apreciați de cei din jurul lor.

Exersăm!

1. Transcrie termenii care exprimă modestie.

milă; simplitate; lene; fală; prefăcătorie; cumpătate.

- Alcătuieste câte un enunț cu fiecare.

2. Completează propozițiile folosind cuvintele scrise în paranteză, care se potrivesc.

Mircea cel Bătrân era un om... .

(modestie, lăudăros, simplu)

Ștefan Luchian era un exemplu de

3. Răspunde la întrebare. Argumentează.

Trebuie să fii sărac
ca să fii modest?

4. a) Completează proverbele.

- Lauda ... nu miroase-a

- Lăcomia ... omenia.

b) Numește persoane (personaje) cărora li s-ar potrivi. Ce le-ai sfătui?

5. O elevă vine la școală îmbrăcată cu hainele pe care i le-au cumpărat părinții pentru aniversare.

- Ce părere aveți?
- De ce a făcut acest lucru?
- Ce sfat îi dați?

6. Citește și spune-ți părerea.

„O găină ouă în fiecare zi câte un ou de aur. Gospodina își zise că dacă o va hrăni bine, găina îi va da ouă de două ori mai multe. Zis și făcut. Numai că, găina îngrașându-se, nu se mai ouă deloc.“

Lev Tolstoi

- De ce a greșit gospodina?

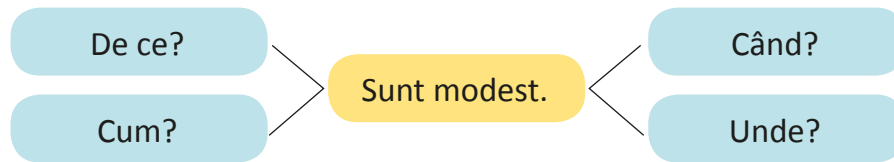
7. Dacă tu iei calificativul *foarte bine*, este greșit să-ți dorești să iei mai multe? Motivează!

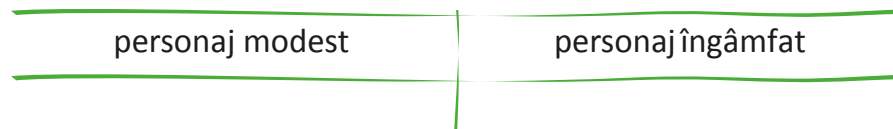
19

8. Răspunde la întrebări urmărind schema.

9. Realizează pe o singură pagină desene după cerințele indicate în cele două cadrane.

- Scrie numele personajului pe care îl apreciezi și spune de ce l-ai ales .

Activitate în perechi

- Fiecare elev completează pe o fișă spațiile libere cu însușiri morale pe care consideră că le posedă colegul de bancă. Apoi schimbă fișele. Fiecare își va exprima acordul sau dezacordul.

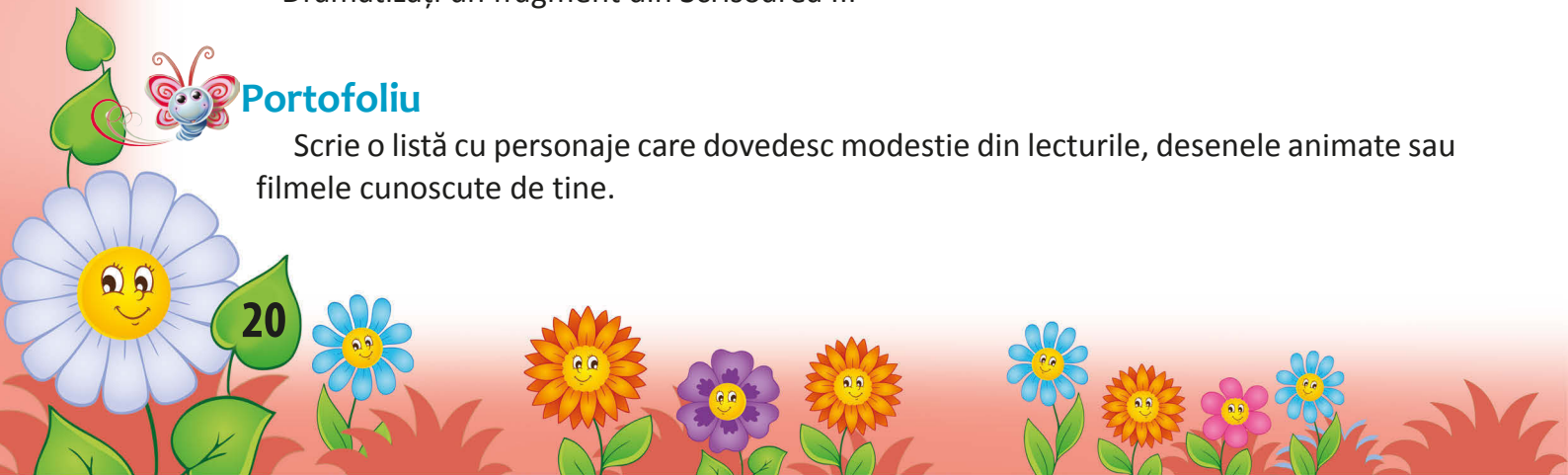
Joc de rol

- Imaginează-ți că ești un copil care se laudă zilnic cu lucrurile pe care le are. Ce argumente îi aduci pentru a-l face să-și schimbe comportamentul?
- Dramatizați un fragment din Scrisoarea III

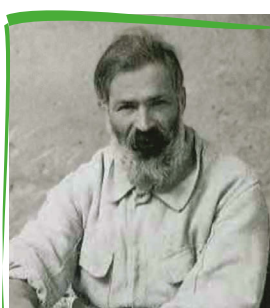
Portofoliu

Scrie o listă cu personaje care dovedesc modestie din lecturile, desenele animate sau filmele cunoscute de tine.

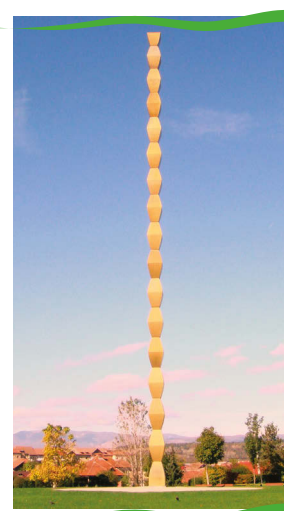

- Ce personaje recunoști în ilustrație?

„Nu-ți pierde
curajul, nu-ți fie
teamă de nimic!
Vei răzbi!”

- Cine este sculptorul din fotografie?
- Ce exprimă cuvintele spuse de el?

1. „Peste câțiva ani după aceasta, trecând Cuza-Vodă spre București, a poposit la Adjud, unde l-a întâmpinat o mulțime de oameni, ca pe un domnitor.

Printre lumea ce se înghesuia (...), iaca se zărește o hârtie fâlfâind pe deasupra capetelor mulțimii (...). Cuza-Vodă, înțelegând că trebuie să fie vreun suflet necăjit, face semn să i se deschidă calea. Și, când colo, un țăran bătrân cade în genunchi dinaintea domnitorului, sărutându-i mâna, cu lacrimile în ochi, și dându-i o hârtie scrisă pe toate fețele. (...)

Moș Ion Roată a început a plânge în hohote și a-l ruga să-i citească hârtia.“

(după Ion Creangă – *Moș Ion Roată și Vodă Cuza*)

- Prin ce-și exprimă moș Ion Roată încrederea în domnitor?

2. „A rămas fără bani, și-a vândut ceasul și hainele, s-a îmbolnăvit, dar nu s-a lăsat frânt. La Paris seara și noaptea spăla vase, iar ziua vizita parcuri, muzee... «Uneori mă țineam de ziduri să nu cad. De foame, de boală», mărturisea Brâncuși. «Îmi scrisesem deasupra patului pancarte cu sfaturi: Nu uita că ești artist! Nu-ți pierde curajul, nu-ți fie teamă de nimic! Vei răzbi! Să crezi ca un zeu, să poruncești ca un rege, să muncești ca un animal!»“

(Al. Drăghici – *Nu uita că ești artist*)

- Cum și-a păstrat Brâncuși încrederea în sine?

Reținem!

Trăsăturile morale reprezintă însușiri sufletești ale unei persoane (încredere, curaj, frică, respect, bunătate etc.).

Fiecare persoană trebuie să aibă încredere în forțele proprii. Încrederea în sine se manifestă prin siguranța persoanei că va realiza ceea ce și-a propus. De asemenea, prin comportamentul propriu, adică hărnicie, cinste, sinceritate câștigă încrederea celor din jurul său. O persoană manifestă încredere în ceilalți dacă observă că aceștia sunt cinstiți, sinceri și au intenții bune.

Încrederea este o însușire prețioasă care presupune sinceritate, cinste în relațiile cu ceilalți. Ea trebuie dovedită prin fapte.

Micul cetățean

Exersăm!

1. Cui va cere ajutorul un elev care absentează motivat mai multe zile de la școală? Motivează!
2. Imaginează-ți că ești singur acasă și o persoană necunoscută sună la ușă. Cum procedezi?
 - La ce riscuri te expui, dacă deschizi?
3. Citește textul de mai jos, apoi răspunde la întrebări.

Un băiat păștea oile și prinse a striga, chipurile, că văzuse un lup.

(...) Țăranii veniră în fugă, dar se dumiriră că fuseseră păcăliți. Păstorul mai făcu de două sau trei ori isprava asta, dar o dată se întâmplă ca lupul să dea cu adevărat iama în oi.

(...) Țăranii se gândiră că iar vrea să-i păcălească și nu mai veniră la chemarea lui. (...)

(*Mincinosul* – poveste populară)

- De ce crezi că n-au mai venit țăranii la chemarea păstorului?
- Ai întâlnit situații în care cineva a pierdut încrederea celor din jur datorită minciunii? Exemplifică.

4. Care dintre copii explică corect sensul expresiei: „Se bucură de încredere“.

Are încredere în cei din jur.

Ana

Un om în care poți avea încredere.

Ion

Se bucură când cineva crede în el.

Geta

5. Transcrie tabelul pe caiet și bifează conform cerințelor în cele două rubrici.

Faptele persoanei	Am încredere în persoană	Nu am încredere în persoană
• Mă ajută când am nevoie.		
• Nu îmi înapoiază lucrurile pe care i le împrumut.		
• Îmi dă sfaturi care se dovedesc a fi bune.		
• Mă sfătuiește să nu spun părinților dacă iau un calificativ slab.		
• Spune că nu este bine să recunoști anumite fapte ale tale.		
• Ne sfătuim uneori.		
• Respectă întotdeauna ceea ce a promis.		
• Nu am sesizat că ar fi mințit vreodată.		

6. Citește fabula și apoi comentează morala cu colegii.

Iedul și lupul cântăreț

Un ied care se rătăcise de turmă a fost prins de lup.

Iedul i-a zis:

– Dacă tot trebuie să mă mănânce, împlinește-mi o ultimă dorință: Cântă-mi din fluier că vreau să joc un pic.

Fără să bănuiască nimic, lupul îi făcu pe plac. Câinii de pază au auzit cântecul și au venit în goană, alungând lupul. Mai târziu, lupul cugeta: „Așa mi-a trebuit! Nu se cuvenea ca eu, vânător de fel, să fac pe cântărețul.“

Morala fabulei este: Cumpănește bine cererile celorlalți, ca să nu fii înșelat.

- Cine a avut încredere în sine? Ce poți spune despre încrederea în sine a lupului și a iedului?

7. Citește fabula „Corbul și vulpea“ de La Fontaine și desenați personajele. Desprinde și scrie morala fabulei.

Activitate în echipă

- Comentați ce ar trebui să facă un copil care a pierdut încrederea colegilor pentru că le-a promis de câteva ori că va veni cu temele făcute și cu lecțiile învățate și nu a făcut acest lucru.

Activitate în perechi

- Alcătuiți o fișă pe care să notați acțiunile pe care le puteți face pentru a câștiga încrederea celor din jur.

Tema elevilor isteți

Explică proverbele.

- Cine se încrede în oricine se înșală cu ușurință.
- Nu băga mâna în foc pentru oricine.
- Poarta cea mai bine închisă este aceea pe care o putem lăsa deschisă.

Portofoliu

Alcătuiește o listă cu personaje din literatură, desene animate, filme, cunoscute de tine, care s-au bucurat de încrederea celorlalți și scrie ce calități morale au contribuit la aceasta.

1. Transcrie pe caiet și completează schema.

- Trăsăturile morale ale persoanei sunt:

Încrederea și lipsa de încredere

.....

.....

.....

.....

2. Privește ilustrațiile și spune care dintre copii procedează corect. Identifică trăsătura morală corespunzătoare fiecăruia. Argumentează.

3. Identifică, în text, cuvintele care reprezintă trăsături morale ale personajului și alcătuește cu ele câte un enunț.

„Tudorel era un ciobănaș de vreo zece anișori care, prin istețimea lui, scăpase în mai multe rânduri vacile și oile satului din ghearele unor lupi. Nu știa nici de frică, nici de înșelăciune.

– Sunt cioban, trebuie să-mi păzesc turma. Asta știu... și nu-l biruia nimeni.“

(Victor Eftimiu – *Fluierul fermecat*)

4. Enumeră trăsăturile morale pe care le apreciezi la prietenul tău (prietena ta).

- Motivează alegerea făcută.

5. Scrieți pe caiet ce trăsături morale are persoana din imagine.

- Ajut întotdeauna pe cei ce au nevoie.
- Nu îmi place să-mi salut vecinii.
- Prefer să spun adevărul, nu să mint.
- Mi-e frică să stau singură în casă.
- Nu mă laud niciodată cu realizările mele.
- Sunt sigură că voi câștiga concursul de înot după rezultatele de la antrenamente.

6. Citește dialogul și identifică trăsătura morală a fetei care răspunde.

Vii pe la mine
să ne jucăm?

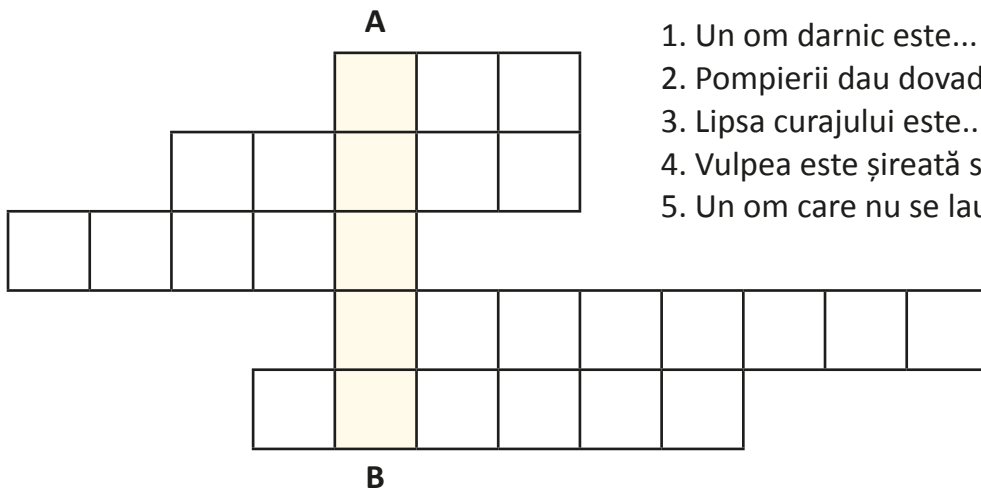

Nu, pentru că
trebuie să am grijă de
sora mea.

7. Transcrie pe caiet rebusul și apoi dezleagă-l.

Citește cuvântul descoperit pe verticală de la **A** la **B**.

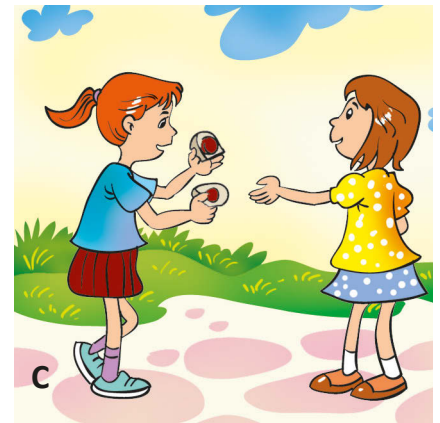

1. Un om darnic este... .
2. Pompierii dau dovadă de... .
3. Lipsa curajului este... .
4. Vulpea este șireată sau... .
5. Un om care nu se laudă este... .

8. Povestește într-un text scurt o întâmplare în urma căreia, prin comportamentul tău, ai câștigat încrederea celor din jur.

1. Transcrie și apoi completează propozițiile cu termenii potriviți.
 - a) Trăsătura morală opusă minciunii este... .
 - b) Frica înseamnă uneori... .
 - c) Salutul este o formă de... .
2. Scrie trei trăsături morale ale fetei moșului, din povestea *Fata babei și fata moșneagului*, de Ion Creangă.
3. Numește trăsătura morală sugerată de fiecare dintre situațiile ilustrate mai jos.

4. Numește trăsăturile morale corespunzătoare proverbelor de mai jos.
 - a) Bună ziua, căciulă, că stăpânul n-are gură.
 - b) Omul bun e ca pâinea de grâu.
 - c) Minte de stă soarele-n loc.
5. Alcătuieste un text din care să reiasă respectul tău față de părinți. Folosește cel puțin trei dintre următoarele formule:
 - Sărut mâna!
 - Te rog frumos!
 - Mulțumesc!
 - Iartă-mă!
 - Imediat, mamă!
 - Noapte bună!

Grilă de autoevaluare		
Foarte bine	Bine	Suficient
15-13 răspunsuri corecte	12-10 răspunsuri corecte	9-7 răspunsuri corecte

O familie fericită!

La joacă!

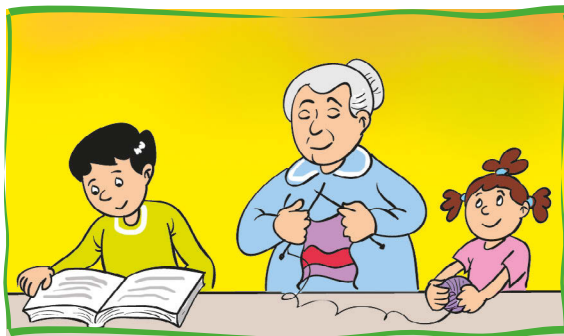
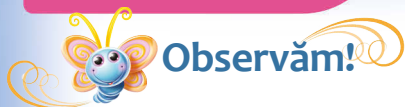
Unitatea 2

RAPORTURILE NOASTRE CU CEIALȚI OAMENI

1. Ce sunt grupurile?
2. Familia
3. Grupul de prieteni
4. Grupul de joacă
5. Grupul de învățare
6. Reguli ale grupului

- Omul nu poate trăi izolat. De aceea, de-a lungul vieții, face parte din diferite grupuri (familie, grup de joacă, grup de învățare etc.)
- Pentru buna desfășurare a activității în grup, oamenii trebuie să respecte anumite reguli.

• Cu cine stau frații acasă?

• Unde își desfășoară activitatea copiii?

• Ce fac copiii în timpul liber?

• Ce pasiune comună au copiii?

Grupuri

Familia e grupul în care
Ne naștem și trăim fiecare.
Mamă, tată, frați ne-ajutăm,
Și între noi comunicăm.

Mai târziu, când am crescut,
Grup de joacă ne-am făcut.
Copii fiind, ne-am împrietenit,
Jocul ne-a unit și ne-a înveselit.

Când la școală am venit,
Un alt *grup* am construit,
Pe clase ne-am împărțit,
Munca-n școală ne-a unit.

Și pentru că am talent
Îmi place să desenez
Cu pensule și șevalet
La *cercul de desen* pictez.

- Care este primul grup din care face omul parte?
- În ce alte grupuri își desfășoară activitatea?
- Ce scop are fiecare din grupurile prezentate?

Reținem!

Omul este o ființă care nu poate trăi izolat. De-a lungul vieții, el face parte din diferite grupuri cum ar fi: familia, grupul de joacă, grupul școlar etc. Grupurile pot fi formate din persoane de aceeași vârstă sau de vârste diferite.

Grupul este format din două sau mai multe persoane care se reunesc deoarece au interese comune. O persoană poate face parte din mai multe grupuri în același timp.

Exersăm!

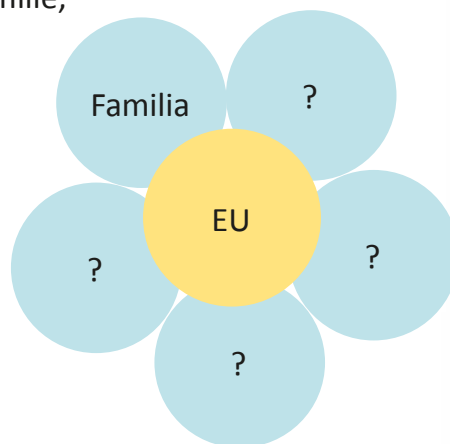
1. Spune care dintre expresiile de mai jos denumesc un grup.

- colegii de clasă
- membrii familiei
- actorii care joacă într-o piesă de teatru
- echipa sportivă
- călătorii dintr-un autobuz

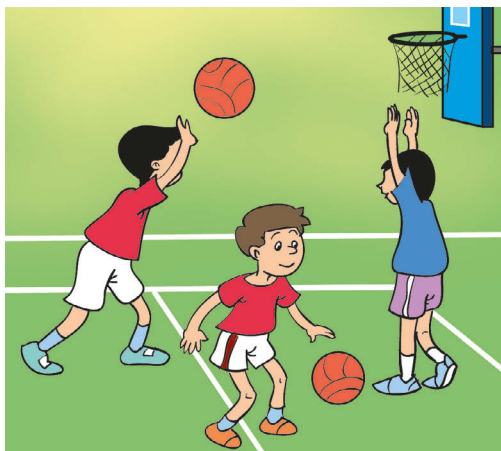
2. Răspunde la întrebare:

- Poți face parte în același timp din: grup de joacă, familie, grup școlar? Argumentează.

3. Realizează pe caiet un desen asemănător și scrie pe petalele florilor numele grupurilor din care faci parte. Numărul petalelor îl stabilești tu.

4. Scrie pe caiet denumirea activităților pe care le desfășori în cadrul grupului școlar.

5. Mihai, Dănuț și Sorin sunt trei băieți care fac parte din echipa de juniori a unui club sportiv.

- Din ce grup fac ei parte?
- Care este scopul activității lor?
- Numește elevi din clasa ta care fac parte din alt grup decât școala.
- Roagă-i să vă povestească aspecte din activitatea lor.

6. Scrie, pe o fișă, sarcinile pe care le ai în cadrul fiecărui grup din care faci parte.

7. Transcrie pe caiet și marchează cu X preferințele după care îți alegi un grup.

☐ Să fie copiii veseli.	☐ Să nu se certe.
☐ Să nu mintă.	☐ Să accepte un conducător bine intenționat.
☐ Să vorbească civilizată.	☐ Să fie modești.
☐ Să facă ce vor ei.	☐ Să nu fie timizi.
☐ Să avem unele pasiuni comune.	☐ Să sară în ajutorul celorlalți.

8. Desenează pe caiet tabelul următor. Completează rubricile. Scrie și alte grupuri din care faci parte.

Denumirea grupului	Număr membri	Număr fete	Număr băieți	Vârsta membrilor	Scopul grupului
Clasa de elevi				apropiată	
Familia				diferită	

Atenție!

Feriți-vă de grupurile care au intenții rele. Acestea vă pot aduce numai neazuri!

Activitate în echipă

Realizați un desen comun despre activitatea unui grup din care faceți și voi parte.

Tema elevilor isteți

Enumeră motivele care te-ar determina să intri în grupul „Micii cercetași”.

Joc de rol

Imaginează-ți că ești conducătorul unui grup naufragiat pe o insulă pustie.

Cum îți conduci grupul pentru a supraviețui până la sosirea echipelor de salvare?

Portofoliu

Realizează o colecție de ilustrații care să redea activități desfășurate de tine în cadrul grupurilor din care faci parte.

FAMILIA

- Ce sugerează fiecare ilustrație?

1. „Sunt născut la țară. Tatăl meu era agricultor, fiul unui preot ortodox. (...) Era afectuos, dar iute la mână (...).

Mama mea era... mama! Aceasta spune tot. O mamă *admirabilă, duioasă*, prea *iubitoare* poate. (...) N-aș putea aduce nicio învinuire părinților mei, deoarece am fost *al optulea copil și totuși singurul*.

Totuși, acei ani petrecuți la țară mi-au lăsat cele mai frumoase amintiri.“

(Bernard Gavoty – *Amintirile lui George Enescu*)

- Despre ce membru al familiei lui George Enescu se vorbește în text?
- Ce fel de relații existau între copil și părinții săi?

2. „A deschis o ușă, am intrat într-altă cămăruță; acolo, mama lui Coretti zăcea într-un pat mare, cu o batistă albă legată în jurul capului.

– Uite cafeaua, mamă! spuse Coretti, întinzându-i ceașca; el e un coleg al meu de școală. (...)

– Mai ai nevoie de ceva, mamă? o întrebă el, luând ceașca goală. Ai luat cele două lingurițe de sirop?“

(Edmondo de Amicis – *Camaradul meu Coretti*)

- Ce atitudine are copilul față de mama bolnavă?
- Voi cum ați fi procedat?

Reținem!

Orice copil are dreptul la o familie. Familia este primul grup căruia îi aparținem. Aceasta este formată din părinți, copii și alți membri. Relațiile din cadrul familiei se bazează pe afecțiune, ajutor, respect, colaborare, încredere etc.

Familia este grupul de bază al societății. În familie copilul învață limba, comportamentul, obiceiurile și tradițiile etc.

Micul cetățean

Exersăm!

1. Observă ilustrația. Spune ce relație există între frați?

2. Scrie pe caiet sarcinile pe care le are fiecare membru al familiei în casă.

3. Completează, pe caiet, spațiile punctate cu termenii potriviți.

- Părinții mamei mele sunt ... mei.
- Sora mamei mele este ... mea.
- Fratele tatălui meu este ... meu.
- Copilul unchiului meu este ... meu.

4. Spune cum îți manifestă părinții afecțiunea față de tine.

5. Citește articolul următor din *Convenția cu privire la Drepturile Copilului* – „Orice copil are dreptul la un nume, o cetățenie, o familie.”

- De ce crezi că este important pentru orice copil să aibă o familie?

6. Comentează expresia de mai jos.

- „N-are cei șapte ani de-acasă.”

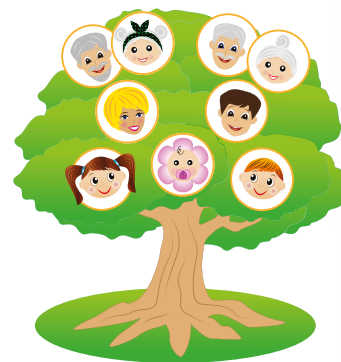
7. Descrie într-un scurt text relațiile dintre tine și membrii familiei tale.

8. Alege variantele corecte și transcrie-le pe caiet.

- Îmi iubesc părinții fără nicio condiție.
- Dacă sunt răsplătită de părinți, îi ajut în gospodărie.
- Am grijă de frații sau surorile mai mici întotdeauna.
- Bunicii mă iubesc și de aceea trebuie să-mi îndeplinească orice dorință.
- Nu pot să-mi ajut frații sau surorile pentru că sunt și eu un copil.
- Îi iubesc, îi respect pe bunici și-i ajut cu plăcere.

9. Spune ce se întâmplă într-o familie dacă membrii acesteia nu se înțeleg. Ce urmări poate avea acest lucru asupra copiilor?

Activitate pe echipe

Scrieți pe o fișă cum v-ați comporta în următoarele situații care pot apărea în cadrul unei familii:

- a) unul dintre părinți este foarte bolnav;
- b) unul dintre frați este neascultător;
- c) părinții vin în mod obișnuit foarte târziu și obosiți de la serviciu.

Activitate în pereche

Scrieți pe o fișă regulile pe care trebuie să le respectați în familiile voastre.

Joc de rol

Formați echipe de câte trei copii. Împărțiți-vă rolurile (mamă, tată și copil. Rezolvați o situație în care copilul lipsește nemotivat de la școală.

Activitate practică

Realizează un colaj asemănător cu cel de mai sus și lipește fotografiile ale membrilor familiei tale. Scrie numele sub fiecare fotografie.

Știați că...

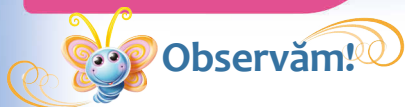
- Familiile formate din bunici, părinți și copii se numesc *familii lărgite*.
- Familia formată numai din părinți și copii este *familie simplă*.
- *Familia monoparentală* este formată dintr-un singur părinte (mamă sau tată) și copii.

Portofoliu

Caută proverbe și zicători despre respectul față de părinți.

- Unde se află copiii din prima imagine? Dar din a doua?
- Pe cine inviți la o petrecere aniversară?
- Ce pasiune comună au copiii din a doua imagine?
- Ce grupuri credeți că formează copiii din fiecare imagine?

Doi prieteni

Doi prieteni mergeau prin pădure, când un urs le ieși înaintea. Unul dintre ei o rupse la fugă, sări într-un copac și se ascunse în frunzișul acestuia, iar celălalt rămase în mijlocul drumului. Neavând altă ieșire, se trânti la pământ și făcu pe mortul.

Ursul se apropie de el și prinse a-l mirosi. Omul încetă până și să respire. Ursul îi adulmecă obrazul și, părându-i-se că într-adevăr este mort, plecă de acolo. După ce ursul se îndepărtă, celălalt coborî din copac și întrebă râzând:

- la spune, ce ți-a șoptit ursul la ureche?
- Mi-a șoptit că-s niște ticăloși cei care fug și își lasă prietenii în primejdie.

(V. Sivetidis – *Doi prieteni*)

- Care este titlul povestirii?
- Finalul povestirii dovedește acest lucru? De ce?
- Tu cum ai fi procedat?
- Ce proverb se potrivește povestirii?

Reținem!

Grupul de prieteni este format din persoane care au pasiuni, preferințe, preocupări comune. Între acestea se stabilesc relații de prietenie bazate pe încredere, cinste, ajutor reciproc. Între prieteni apar sentimente de afecțiune, compasiune etc.

Prietenii trebuie să ni-i alegem cu mare grijă!

Exersăm!

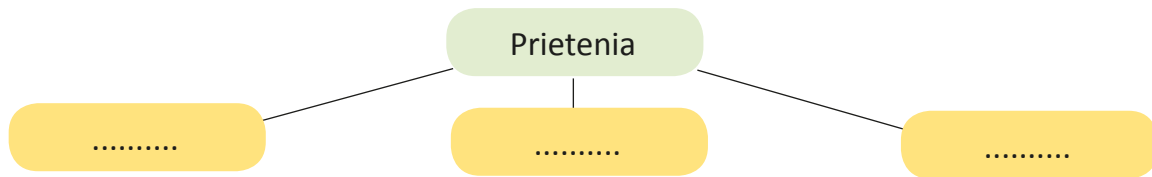
1. Transcrie pe caiet numai termenii care denumesc relații ce se stabilesc între prieteni.

- respingere
- stimă
- colaborare
- ajutor
- invidie
- minciună

2. Completează propozițiile folosind cuvintele din coloana alăturată.

- ... au preocupări comune.
- Prietenii se ... reciproc.
- Prietenia se bazează pe ...
- încredere
- prietenii
- ajută
- minciună

3. Transcrie și completează schema cu termeni care definesc prietenia.

4. Autoportret

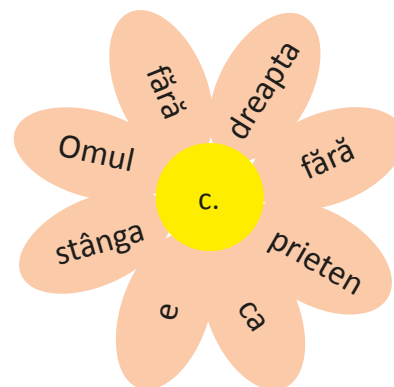
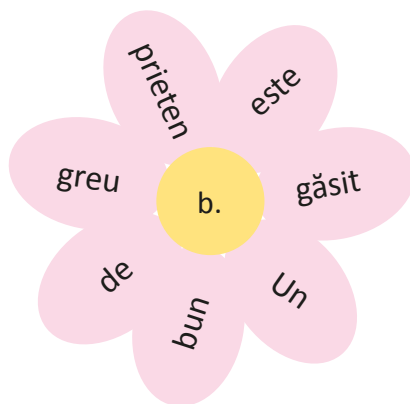
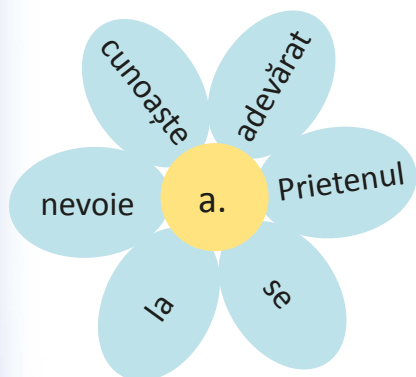
- Eu sunt un bun prieten pentru că:,,, etc.

5. Alcătuieste o listă cu cei mai buni prieteni și scrie ce anume vă unește.

6. Care din următoarele situații exprimă o adevărată prietenie.

7. Citește cuvintele scrise pe petale și formează câte un proverb. Scrie-le pe caiet.

8. Explică dacă Marcel este prietenul de care are nevoie copilul.

Eu l-am ales prieten pe Marcel pentru că:

- suntem de vârste apropiate;
- avem aceeași pasiune: calculatorul;
- îmi oferă des câte un joc pe C.D.;
- locuim în apropiere;
- mă învață cum să procedez ca să nu aflu părinții de năzdrăvăniile mele;
- petrecem împreună multe ore în fața calculatorului;
- mă sfătuiește cum să fac rost de cât mai mulți bani de la părinți și bunici pentru procurarea casetelor.

9. Explică proverbele.

„Spune-mi cu cine te împrietenești ca să-ți spun cine ești.“

„Niciodată pentru un prieten nou nu renunța la cel vechi.“

10. Alcătuiește un text cu titlul: „Prietenii mei“

Activitate practică

Realizează portretul celui mai bun prieten al tău. Pune-l într-o ramă și oferă-l acestuia cadou.

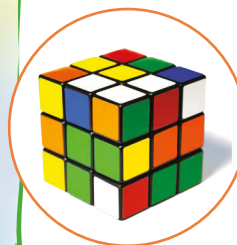
Știați că...

Mihai Eminescu a fost bun prieten cu Ion Creangă? Ei s-au împrietenit pe vremea când Mihai Eminescu era revizor școlar și venea des în inspecție la școala unde Ion Creangă era dascăl. Pasiunea pentru literatură i-a făcut prieteni.

Portofoliu

Scrie exemple de prietenii din desenele animate, filme și din literatură.

GRUPUL DE JOACĂ

- Din ce grup fac parte copiii?
- Ce jocuri practică ei?
- Ce reguli crezi că trebuie respectate în cadrul fiecărui joc?

1. „Acum, în vacanță, se vedeau în fiecare zi. Ieșeau de obicei cu rolele la magazinul din colț, făceau câteva ture, încercau figuri (mersul cu spatele, fluturele...) și apoi se așezau pe gârdulețul verde și pălăvrăgeau.“

(Mircea Cărtărescu – *Florin scrie un roman*)

- Ce făceau copiii în vacanță?
- Din ce grup fac ei parte?

2. „Dragi-mi erau (...) și băieții satului, tovarășii mei din copilărie, cu cari, în zile geroase de iarnă mă desfătam pe gheață și la săniuș, iar vara, în zile frumoase de sărbători, cântând și chiuind, cutreieram dumbrăvile și luncile umbroase, țarinele cu holdele, câmpul cu florile și mândrele dealuri, de după care-mi zâmbeau zorile în zburdalnica vârstă a tinereții!“

(Ion Creangă – *Amintiri din copilărie*)

- Cu cine se juca Nică?
- Unde se jucau copiii iarna?
- Dar vara?
- Din ce grup făcea el parte?

Reținem!

Grupul de joacă poate fi format din copii de vârste apropiate, care au preferințe și preocupări comune. Relațiile din acest tip de grup se bazează pe colaborare, respect și ajutor reciproc.

În orice grup de joacă trebuie respectate anumite reguli dinainte stabilite.

Exersăm!

1. Citește articolul următor din *Convenția cu privire la Drepturile Copilului* – „Orice copil are dreptul la odihnă și timp liber, de a se juca și de a practica activități recreative proprii vârstei.”

- De ce crezi că este foarte importantă joaca pentru copii?

2. Spune cum procedezi dacă, în timpul unui joc, un membru încalcă regulile stabilite.

- Îl cert.
- Îl ierți.
- Îl elimini din joc.
- Motivează-ți răspunsul!
- Îi explici ce a greșit.
- Nu îi mai vorbești.
- Alte variante.

3. Citește și apoi transcrie numai expresiile care denumesc calități potrivite unui conducător de joc.

- Să cunoască bine jocul.
- Să se bucure de respectul celorlalți.
- Să fie cel mai bun.
- Să nu cunoască jocul.

4. Un grup de copii joacă fotbal pe stradă. Preocupați de joc, nu observă o mașină care se apropie.

Răspunde:

- Ce s-ar putea întâmpla?
- Ce au greșit copiii?
- Tu unde te joci?

5. Transcrie pe caiet și bifează cu x varianta corectă.

Locul de joacă pe care-l alegi cu prietenii tăi poate fi:

- parcul din apropierea locuinței;
- locuri special amenajate pentru copii;
- curtea locuinței;
- pe șosea, când nu trec mașini;
- locuința unui copil din grup.

6. Cum procedezi dacă în timpul jocului se ivesc astfel de situații:

7. Completează tabelul. Scrie și alte jocuri cunoscute.

Jocul	Locul	Numărul de participanți	Reguli de joc
• Leapșa

Activitate în perechi

- Realizați împreună o listă cu reguli pe care trebuie să le respectați în jocurile din timpul pauzelor de la școală.
- Prezentați-le colegilor și discutați-le.

Atenție!

Pentru a vă feri de pericole în timpul jocului, fiți atenți unde vă alegeți locul de joacă. Nu vă jucați cu aparate și instalații electrice. Nu loviți partenerii de joacă. Nu le adresați vorbe urâte.

Activitate pe echipe

Întocmiți o fișă cu criterii după care vă alegeți prietenii de joacă.

Tema elevilor isteți

Imaginează-ți că un membru al grupului de joacă se accidentează în timpul jocului.

Ce ar putea face ceilalți copii?

Știați că...

Și adulții se joacă? În timpul liber aceștia se relaxează cu jocuri precum: table, șah, bowling, tenis, fotbal etc.

Portofoliu

Realizează o fișă a jocului preferat, care să cuprindă:

- descrierea jocului;
- regulile jocului.

Audiție muzicală:

Ascultați melodia „Brașoveanca” și jucați pe ritmul acesteia. Respectați regulile jocului.

• Din ce grup fac parte copiii din fiecare imagine?

1. „Primul an al meu de școală!
... Cei mai mici, băiat sau fată,
Greu se culcă, greu se scoală.
Eu nu-ntârzii niciodată.

Ce mulțime mare vine
Cu ghiozdanul între umeri ...
Cred și eu. E-așa de bine
Să înveți, să scrii, să numeri.“

(Cicerone Theodorescu –
Primul an de școală)

- Din ce grup face parte copilul?
- De ce vin copiii la școală?

Reținem!

Grupul de învățare se stabilește între copii de vârste apropiate și care au scopuri și interese comune. El este format de obicei din elevii unei clase. Alte grupuri de învățare se pot forma la cursurile pentru copii (informatică, pictură) etc.

Între membrii grupului de învățare trebuie să existe relații de colaborare, de prietenie, dar și relații de toleranță, de competiție etc.

Este bine ca membrii grupului să se respecte și să se ajute reciproc.

1. Analizează fiecare imagine și spune din ce grupuri fac parte copiii?

- Care este scopul principal al tuturor grupurilor prezentate?

2. Scrie pe caiet ce activități desfășori cu întreaga clasă.

3. Citește textul.

Mihaela este o fetiță orfană, care trăiește împreună cu bunicii ei. Într-o zi, ea a venit la școală foarte supărată. S-a așezat în bancă și a început să plângă. Toți copiii s-au strâns în jurul ei și au încercat să o împace. Mihaela le-a spus că bunicii ei nu au avut bani suficienți pentru a-i cumpăra rechizitele.

În recreație, copiii s-au sfătuit și au hotărât să o ajute.

A doua zi, zâmbetul a reapărut pe chipul fetei, pentru că fiecare coleg îi adusese acesteia câte un obiect necesar la școală.

- Cum s-au comportat colegii cu Mihaela?
- Ce fel de relații trebuie să existe între copiii care fac parte din aceeași clasă? Comentați împreună răspunsurile.

4. Citește articolul următor din *Convenția cu privire la drepturile copilului* – „...orice copil are dreptul la educație, învățământul primar fiind obligatoriu și gratuit.”

- De ce crezi că este foarte important pentru un copil să învețe?

5. Citește textul.

Dana este o elevă foarte bună la învățătură. Dar la ultima evaluare, la matematică a luat calificativul „suficient”. În pauză plânge. Ina și Elena sunt alături de ea și o încurajează.

- Din ce grup fac parte fetele?
- Ce crezi că îi spun Ina și Elena?
- De ce fac ele acest lucru?
- Ce părere ai de atitudinea lor?
- Tu cum ai proceda într-o situație asemănătoare?

6. Identifică în clasă și în școală colegi care au aceleași preocupări ca și tine.

- Scrie numele acestora.
- Poți fi prieten cu ei? Motivează!

7. Radu și Muhammad sunt colegi de clasă. Fiecare face parte din grupuri religioase diferite.

Într-una din zile, Muhammad s-a îmbolnăvit și a lipsit de la școală mai multe zile. Radu a trecut zilnic pe la el și l-a ajutat să-și facă temele. De atunci, ei au devenit buni prieteni. Își petrec împreună o parte din timpul lor liber și se ajută ori de câte ori este nevoie.

- Ce deosebire este între cei doi băieți?
- Ce fel de relații s-au stabilit între ei?
- Cum ați fi procedat în locul lui Radu?
- Voi cum vă purtați cu copiii care au o religie diferită de a voastră?

8. În care dintre următoarele situații identifiți un grup de învățare. Ce scop are fiecare grup stabilit de tine?

- Numește pentru fiecare grup de învățare descoperit de tine, relațiile ce se stabilesc între membrii acestuia.
- Stabilește reguli de comportament pentru fiecare grup.

9. Citește în cartea „Amintiri din copilărie” cum se desfășura activitatea de învățare pe vremea lui Ion Creangă. Comentează-o cu colegii. Precizează asemănările și deosebirile dintre activitățile școlare desfășurate în trecut și cele din zilele noastre.

Tema elevilor isteți

- Grupul de învățare se poate forma la bibliotecă?
- Argumentează. Stabilește regulile de comportament când studiezi la bibliotecă.

Portofoliu

Realizează regulamentul clasei. Dacă deja aveți unul, încercați să-l îmbunătățiți cu ceea ce crezi că lipsește.

REGULI ALE GRUPULUI

- Ce sarcini are fiecare membru al familiei tale?

- Ce reguli trebuie să respecte ei pentru ca activitatea să se desfășoare în bune condiții?

„Art. 7. Accesul în școală al elevilor se face numai pe baza unui ecuson personalizat.

Art. 8. Accesul în școală al elevilor se face numai pe la ușa de intrare a elevilor, cu cel mult 15 minute înainte de începerea cursurilor. Ieșirea elevilor din școală se face pe aceeași ușă, după cel mult 10 minute de la terminarea cursurilor.

Art. 9. Ușa de la intrare va fi închisă în timpul orelor de curs.

Art. 10. În timpul recreațiilor, elevii vor ieși din sala de clasă, pentru a o putea aerisi.

Art. 11. Elevii au îndatorirea de a păstra în bună stare mobilierul clasei și al școlii, precum și celelalte obiecte aflate în incinta școlii și care constituie bunuri comune.”

(Extras din *Regulament școlar de ordine interioară*)

- Ce reguli sunt menționate în Regulamentul școlar de mai sus?
- Ce alte reguli trebuie să respecti în școală?
- Cunoști regulamentul de ordine interioară al școlii tale?
- Ce drepturi ai ca elev?

Reținem!

Apartenența unei persoane la un grup face ca aceasta să aibă atât drepturi, cât și îndatoriri. Acestea pot fi scrise sau nescrise. Respectarea regulilor dă grupului unitate și face ca activitatea să fie folositoare și să se desfășoare în condiții bune. Nerespectarea lor duce la neînțelegeri și conflicte.

1. Scrie pe caiet care sunt drepturile și obligațiile pe care le ai tu ca membru al familiei.
2. Te afli acasă după-amiază și vrei să te odihnești. Vecinul ascultă muzică cu sonorul dat la maxim.
 - Ce reguli a încălcat vecinul?
 - Este o regulă scrisă?
 - Tu cum procedezi?
3. Comentează, împreună cu ceilalți colegi, zicala de mai jos.
 - „Cine împarte, parte-și face.“
4. Ce recompense a primit copilul? Pentru ce crezi că i-au fost date?

5. În timp ce doamna învățătoare explică lecția, doi elevi vorbesc între ei, deranjând colegii. Li se atrage atenția, dar aceștia continuă conversația.

DEZBATERE

- Analizează cu colegii situația și spuneți ce reguli nu au respectat cei doi copii.
- Merită să primească sancțiuni? Argumentează răspunsul.

Activitate pe echipe

Realizați o fișă cu reguli care trebuie respectate:

- într-o sală de spectacol;
- într-o excursie;
- într-un muzeu.

Tema elevilor isteți

Ce sancțiuni poate primi un copil din grupul de joacă, atunci când acesta nu respectă regulile jocului?

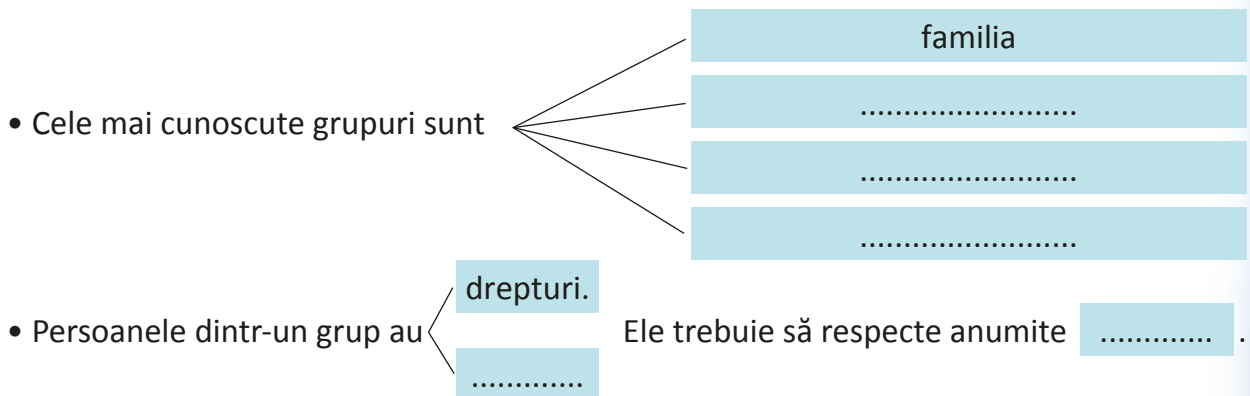

Portofoliu

Realizează o fișă în care să enumeri drepturi și îndatoriri ale elevului.

RECAPITULARE

1. Transcrie pe caiet și completează schema de mai jos.

2. Spune care dintre ilustrații reprezintă grupuri. Numește-le.

3. Identifică în clasă colegi cu care te afli în competiție. Scrie numele lor.

- Ce aveți în comun?
- Poți fi prieten cu ei?
- Motivează-ți răspunsul.

4. La o lucrare de evaluare, Gina a încercat să copieze.

- Ce regulă a încălcat Gina?
- Ce sancțiuni crezi că va primi?
- Ce o sfătuiești?

5. Respectarea regulilor într-un grup reprezintă o formă de respect?

- Motivează-ți răspunsul.

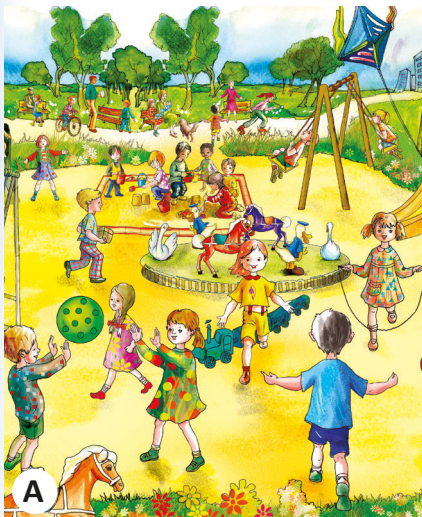
6. Imaginează-ți că la școală nu ar trebui să respecti nicio regulă. Descrie, într-un scurt text, cum ar fi.

1. Transcrie pe caiet și completează spațiile punctate cu termenii potriviți:

- Două sau mai multe persoane cu preferințe și preocupări comune alcătuiesc un
- Familia este primul ... din care facem parte.
- Membrii unui grup au drepturi și

2. Identifică și apoi scrie pe caiet denumirea grupurilor din care face parte fetița.

3. Transcrie pe caiet doar propozițiile adevărate.

- Orice persoană face parte din cel puțin un grup.
- Grupul de joacă este format din prieteni, colegi și bunici.
- Membrii grupului școlar trebuie să se respecte și să se ajute reciproc.
- Persoanele dintr-un grup au drepturi și îndatoriri.

4. Scrie trei reguli pe care trebuie să le respecti în cadrul grupului de prieteni.

5. Descrie într-un text un joc desfășurat la ora de *Joc și mișcare*, numind cel puțin trei reguli ale acestuia, pe care trebuie să le respecte toți membri grupului.

Grilă de autoevaluare		
Foarte bine	Bine	Suficient
15-13 răspunsuri corecte	12-10 răspunsuri corecte	9-7 răspunsuri corecte

Etape:

- documentare
- elaborare
- evaluare
- Identificarea elevilor aflați în dificultate la nivel de clasă/școală (după caz) sau în instituții specializate
- Anunțarea temei
- Pregătirea materialelor
- Popularizarea – afișe sau fluturași
- Durata 2 săptămâni

Tema: Învățăm să dăruim**Scop:**

- Umanitar, formarea spiritului civic de solidaritate.

Obiective:

- Să-și dezvolte spiritul de întraajutorare.
- Să-și dezvolte abilitățile de colaborare, participare, implicare.

Locul de desfășurare:

- Sala de clasă sau holul școlii.

Resurse:

- Jucării (de care nu mai avem nevoie, dar în stare bună)
- Obiecte confecționate la orele de Arte vizuale și abilități practice (desene înrămate, suport pentru creioane etc.)
- Obiecte de îmbrăcăminte și încălțăminte în stare bună

Participanți:

- elevi;
- profesori.

Parteneri:

- școala;
- părinții;
- profesorii.

Grup țintă:

- Elevii din clasă (școală, instituții specializate) aflați în dificultate

Formă de organizare

- 3-4 grupuri, fiecare desemnându-și câte un conducător și sarcinile ce îi revin.
- Fiecare grup se va organiza, aranjându-și băncile care vor constitui spațiul de expunere al obiectelor.
- Fiecare obiect va avea atașat un bilet cu vârsta aproximativă.
- Pot veni și elevi din alte clase însoțiți de profesori.
- Vor selecționa obiectele pe categorii.
- Vor face pachete cu obiecte necesare copiilor identificați.
- Se vor repartiza pachetele profesorilor din a căror clasă fac parte acei copii.
- Donarea către copii o va face fiecare profesor.
- Se vor face fotografii în timpul activității.

Evaluare

- Se vor face aprecieri asupra modului cum au participat, cum au colaborat și cum și-au respectat sarcinile.
- Se va realiza un poster cu fotografiile.

VOCABULAR

- abilitate** – îndemânare, pricepere, iscusință.
- colaborare** – contribuție efectivă la o muncă în comun.
- competiție** – concurs, întrecere.
- cinste** – corectitudine, respect, prețuire, stimă, onoare.
- comun** – care aparține mai multor persoane.
- conflict** – neînțelegere, dezacord.
- dârzenie** – îndrăzneală, curaj, hotărâre, cutezanță.
- demnitate** – prestigiu, măreție.
- documentare** – a se informa amănunțit și temeinic pe bază de documente.
- elaborare** – realizare, formulare, definitivare.
- evaluare** – apreciere, estimare, bilanț.
- fermitate** – hotărâre neclintită, statornicie, siguranță.
- generozitate** – calitatea omului de a dăruia, de a iubi binefacerea, de a-i ajuta pe cei nevoiași.
- ghișeu** – ferestruică ori deschizătură special amenajată în fereastra sau peretele unui birou, prin care publicul poate lua contact direct cu funcționarul unui birou.
- identificare** – constatare, stabilirea identității unei persoane sau a unui lucru, recunoaștere.
- implicare** – a participa la o acțiune alături de alte persoane.
- întrajutorare** – a se ajuta unul pe altul.
- onoare** – corectitudine, integritate morală.
- pasiune** – înclinație însoțită de plăcere, pentru obiectul studiat sau profesiunea exercitată.
- popularizare** – răspândire, a face să fie cunoscută, într-o formă accesibilă, o idee, o persoană, de către un număr mare de oameni.
- a proteja** – a apăra acțiuni dăunătoare.
- protecție** – apărare, ocrotire.
- reciproc** – care acționează unul asupra celuilalt.
- relație** – legătură între una sau mai multe persoane.
- respect** – atitudine sau sentiment de stimă, de considerație, de prețuire față de cineva sau ceva.
- solidaritate** – legătură, unitate între oameni, sentiment care îi determină pe oameni să își acorde ajutor reciproc.
- spirit civic** – a respecta legile și a face tot ce îi stă în putere unei persoane pentru a contribui la buna desfășurare a activității în societate.
- stimă** – sentiment de prețuire, respect, considerație.
- talent** – aptitudine, înclinare înnăscută într-un anumit domeniu.
- toleranță** – a îngădui, a permite, a trece cu vederea.